

۲۰۰۴-۵
۹۷/۷/۱۶

اهمیت تربیت جنسی و سازندگی کودکان و نوجوانان در خانواده

مجید زارعی

مهرزاد امیدوار

دنیا پارسا جلودار

سرشناسه	: زارعی، مجید، ۱۳۷۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: اهمیت تربیت جنسی و سازندگی کودکان و نوجوانان در خانواده/ مجید زارعی، مهرزاد امیدوار، دنیا پارسا جلودار.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات سخنوران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۳ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۹۱۷-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یاداشت	: کتابنامه
موضوع	: کودکان و امور جنسی -- ایران
موضوع	: Children and Sex-- Iran
موضوع	: امور جنسی -- آموزش به کودکان
موضوع	: Sex instruction for children
موضوع	: امور جنسی -- آموزش به نوجوانان
موضوع	: Sex instruction for teenagers
شناسه افزوده	: میرا، مهرزاد، ۱۳۷۳ -
شناسه افزوده	: پارسا جلودار، دنیا، ۱۳۷۵ -
رده بندی کنگره	: HQ ۱۳۹۷ ج۲: ۱/۱: HQ
رده بندی دیویی	: ۶۴۹/۶۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۷۹۹۶۰

دفتر مرکزی و توزیع: تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول

تلفن: ۰۶۶۴۰۶۲۰۳ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ (synpub@gmail.com)

۰۹۱۲۰۶۱۷۲۸۳

سایت انتشارات: www.chapketab.com

عنوان کتاب: اهمیت تربیت جنسی و سازندگی کودکان و نوجوانان در خانواده

تدوین: مجید زارعی، مهرزاد امیدوار، سیاهمزیگی، دنیا پارسا جلودار

ناشر: سخنوران

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۷-اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۹۱۷-۱

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار مولفان	۹
مفاهیم و کلیات	۹
اهداف و مقاصد ما	۱۲

بخش اول

مفهوم جنسیت/۱۵

غریزه‌ی جنسی	۱۶
معنی و مفهوم تربیت جنسی	۱۶
تعریف کودک	۱۸
کودک در خانواده	۱۹
تربیت جنسی	۲۲
آموزش جنسی	۲۳
تفاوت تربیت جنسی و آموزش جنسی	۲۳
اهمیت تربیت جنسی	۲۴
شیوه‌های تربیت جنسی	۲۶
ویژگی‌های تربیت جنسی در اسلام	۲۷

بخش دوم

اهداف تربیت جنسی/۲۹

آموزش جنسیت؛ نقش جنسی و پرورش هویت جنسی	۳۰
روایات اهل بیت (ع)	۳۱

اهداف اساسی تربیت جنسی ۴۰

کودک در معرض خطر اخلاقی ۴۲

بخش سوم

اخلاق جنسی / ۵۱

ضرورت ها در تربیت جنسی ۵۲

تمایلات جنسی کودکان چیست؟ ۵۳

تمایلات جنسی و بررگسالان ۵۴

آیا تمایلات جنسی در کودکان وجود دارد؟ ۵۴

آغاز احساس هویت جنسی ۵۶

مقدمات تربیت جنسی ۵۷

بخش چهارم

تربیت جنسی با توجه به سازه های تلف تحصیلی / ۵۹

تربیت جنسی در دوره قبل از مدرسه (پیش دبستان) ۵۹

مدرسه و شیوه های آموزشی خاص آن ۶۶

دوره ی ابتدایی دوره ی اختفای جنسی ۷۰

مهم ترین نگرانی های دوره اول بلوغ ۸۳

دوستی ها در سنین مختلف کودکان ۸۶

توصیه هایی برای حفاظت خانواده ها در بهره گیری از اینترنت ۸۷

نقش خانواده در تربیت کودکان ۸۹

عوامل اجتماعی و محیطی تاثیر گذار بر رفتار کودکان ۹۴

بخش پنجم

رشد نقش جنسی و تفاوت های جنسی/ ۱۰۱

- ۱۰۳..... تفاوت های دختران و پسران در طول دوره های مهم رشد
- ۱۰۵..... عوامل موثر در تفاوت های جنسی و رشد نقش جنسی
- ۱۱۲..... تربیت با توجه به رشد
- ۱۱۳..... رشد تمایلات جنسی در کودکان تا ۱۲ سالگی
- ۱۱۵..... دوران نوزادی (تا ۱ سالگی)
- ۱۱۸..... کودکان بین ۲ سالگی تا ۱ سالگی
- ۱۲۱..... کودکان بین ۴ سالگی تا ۶ سالگی
- ۱۲۳..... کودکان بین ۶ سالگی تا ۸ سالگی
- ۱۲۴..... کودکان بین ۸ سالگی تا ۱۰ سالگی
- ۱۲۶..... کودکان بین ۱۰ سالگی تا ۱۲ سالگی
- ۱۲۸..... ضرورت اطلاعات درست
- ۱۲۹..... تاثیر رسانه ها بر تربیت و رشد کودکان و نوجوانان
- ۱۳۴..... کارکرد های مثبت تلویزیون

بخش ششم

بلوغ و جوان/ ۱۴۵

- ۱۴۷..... انواع بلوغ
- ۱۵۲..... کشش جنسی و بلوغ
- ۱۵۴..... شیوه های پیشگیری از بلوغ زودرس یا رشد تمایلات جنسی زودهنگام در کودکان
- ۱۵۵..... پاسخ دادن به پرسش های جنسی کودکان

۱۵۷	اصول ده گانه پاسخگویی به مسائل جنسی:
۱۵۹	دستپاچگی و طفره رفتن؛ اشتباهی بزرگ
۱۶۰	وارد جزئیات سوال نشوید
۱۶۰	با فرزندانتان صادق باشید
۱۶۱	با زبان فرزندانتان صحبت کنید
۱۶۳	سوال: سببی کودک، جواب ساده می خواهد
۱۶۴	ارائه راهکارها و مداخلات
۱۶۴	آموزش اعمال
۱۶۵	آموزش دعا به کودک
۱۶۵	پرورش فضایل اخلاقی
۱۶۸	اعلامیه حقوق کودک
۱۶۹	مجمع سازمان ملل متفق
۱۷۳	نتیجه گیری
۱۷۷	منابع و مآخذ

پیشگفتار مولفان

با توجه به نیاز نهاد های تربیتی و اهمیت آموزش صحیح مسائل جنسی در خانواده های ایرانی در زمینه کتاب های آموزشی، بر آن شدیم تا بر اساس نیاز به آموزش و ارائه اطلاعات تربیتی کتابی در خصوص تربیت جنسی و سازندگی کودکان و نوجوانان تهیه شود.

بی تردید به چنان کتابی با توجه به اطلاعات و پژوهش های اندک و وسعت و پیچیدگی موضوع در این خصوص، توسط مترجمان و مولفان متعدد، خالی از اشکال نیست؛ با وجود این، گریه مولفان در حد ممکن تلاش کرده اند تا ضمن رعایت یکنواختی مطالب و دقت در تون علمی موضوع، از ساده ترین بیان ممکن برای طرح مفاهیم تربیت جنسی استفاده کنند.

بدیهی است، مولفان از یاد اوری های ارباب نظر در خصوص نارسایی ها و کاستی های کتاب استقبال می کنند و امید دارند که خوانندگان محترم بر ایشان منت گذارده، نظر های سازنده خود را برای بهبود کیفیت مطالب در چاپ های بعدی در اختیار ناشر قرار دهند.

در پایان، مولفان از مسئولان محترم ((انتشارات سخنوراز دانش)) که به چاپ و انتشار این کتاب آموزشی و تربیتی همت گذاشته اند، صمیمانه تشکر کرده، و توفیق هرچه بیشتر این مجموعه را از خداوند متعال مسالت دارند.

مفاهیم و کلیات

ویژگی های عصر کنونی هدایت جنسی کودکان، نوجوانان و جوانان را دو چندان ساخته است. بر صاحب نظران حوزه تربیتی و دینی و مشاوران است که با توجه به مقتضیات سنی و زمانی راهکارهای مناسب ارائه دهند. تربیت جنسی باید در یک

برنامه ریزی زمان بندی شده، متناسب با مقتضیات سنی و پیروی از عقل و مبتنی بر شناخت نیازها و قابلیت ها فراگیران صورت گیرد. عدم توجه به شرایط سنی، ذهنی، و فکری در هر مرحله از رشد و طرح شتاب زده مسائل جنسی می تواند آسیب زا باشد و ناهنجاری هایی را باعث شود که با فلسفه تربیت و رشد ناسازگار باشد.

تربیت جنسی، تربیت انسان ها در دوره های رشد کودکی، نوجوانی و جوانی است. تربیت جنسی هم مانند تربیت عقلانی، سیاسی، اجتماعی و... یکی از انواع تربیت است و شامل همه آگاهی ها و آموزش هایی می شود که هر یک از ما باید آنها را از دوران اولیه زندگی در جهت رشدی متناسب و متعادل غریزه جنسی فرا گیرند و غفلت درباره آن مایه نا نوشاند را در بزرگسالی برجای خواهد گذاشت که از آن جمله می توان به اختلالات جنسی، زندگی مشترک ناموفق و حتی گرایش به بزه اشاره کرد.

اما با وجود اهمیت تربیت جنسی در دوران مختلف سنی، این مقوله در هر خانواده ای جزو مرزهای ممنوع گفتگو به دلیل کم آگاهی یا عدم آگاهی محسوب می شود و کودکان به محض رسیدن به نوجوانی آن را به شیوه ای نادرست از همسالان خود یا مراجعی مانند سایت های غیراخلاقی و... بیاموزند. تربیت جنسی در سنین پیش دبستانی، دبستان، نوجوانی و بلوغ کاملاً با هم متفاوت است و والدین باید دقت کنند که راهکارهای ارائه شده در این کتاب صرفاً برای تربیت جنسی کودکان و نوجوانان در سنین مختلف کاربرد دارد و ممکن است برخی از قید و شرط های آن برای دیگر گروه های سنی متفاوت باشد.

آمادگی روانی برای ازدواج و داشتن یک زندگی سالم خانوادگی برای آنها، ضرورت توجه به احکام دینی و توجه به راهکارهای علمی و تأیید شده را ایجاب می کند. از آن جایی که ریشه ی بسیاری از انحرافات جنسی در بزرگ سالی از کودکی آغاز شده است، بنابراین ضرورت توجه به تربیت جنسی کودکان اهمیت می یابد.

در این میان این سؤال مطرح است که آیا اسلام، تربیت جنسی کودکان را مورد توجه قرار داده است؟ در این نوشتار هم به شیوه های مستقیم تربیت و هم به راهکارهای غیرمستقیم اشاره شده است. کتاب حاضر درصدد است اهداف تربیت جنسی با توجه به مقاطع تحصیلی، سنی و ویژگی آن را در این دوره ها می پردازد و رهنمود هایی برای مشاوران و والدین به منظور تربیت جنسی متناسب با دوره های مختلف آن در جامعه و محیط رشد کودکان ارائه می دهد و افزون بر آن توصیه هایی چند در رابطه با حفاظت خانواده ها و همچنین بی مبادلاتی های جنسی در پیرامون کلی کتاب می پردازد.

نقشه آفرینش به سه مرحله ارج و برنامه ریزی شده است که در آن علاوه بر تکامل و رشد زمینه های تداوم و نه یای نسل، ادامه حیات و در نتیجه پیدایش انواع سازندگی ها و بنای آفرینش بر اساس بین قرانی مبتنی بر زوجیت در عالم گیاه و حیوان زوجیت بر جنسیت مبتنی است. همه حذب ها و انجذابها در عالم حیات حیوانی و انسانی بر اثر آن قابل تبیین است اگرچه در کنار آن معنویت و رشد، تکمیل و تکامل هم مطرح است.

به گفته «لافون»: جنسیت سرچشمه زنانگی و مردانگی، سرچشمه عشق، سرچشمه استعداد شخصی، سرچشمه استعداد زندگی و جزو سیمای طبیعت انسان بوده و از لحاظ مورفولوژی و رفتار ها و علایقش او را مشخص می کند. در تربیت نسل یکی از اهداف و مقاصد ما هدایت غریزی و قرار دادن در مسیر صحیح و خدا پسندانه است که ما از آن به تربیت جنسی یاد می کنیم و آن را موضوع این بحث قرار داده ایم. در دین مبین اسلام تربیت جنسی به عنوان یک مسئله ی مهم زندگی، همواره مورد توجه قرار گرفته است. تربیت افرادی با ایمان و خداجو در اسلام از اهمیت بالایی برخوردار است. به همین دلیل، باید سیستم آموزش و پرورش به گونه ای باشد که تربیت انسان ها در همه ی ابعاد آن، حتی تربیت جنسی به بهترین صورت انجام

گیرد تا انسان‌هایی با ایمان و سالم وارد جامعه اسلامی شوند. در این خصوص، به دو بخش «جنسیت» و «تربیت» سخن به میان آمده است.

اهداف و مقاصد ما

ما در این سری از مباحث، اهداف و مقاصد گوناگونی را تعقیب می‌کنیم که از جمله آن آگاهی دادن در زمینه وظایف خاص و موضع‌گیری صحیح در قبال آن است. دختران و پسران ما پیش از اینکه در چنگال پر قدرت تمایلات جنسی چون برده‌ای اسیر و مرمی‌ال شده شوند و عنان اختیار را از دست بدهند، باید بتوانند بر آن تسلط یافته و آن را در طریق مشروع و ثمر بخش هدایت کنند.

ما می‌خواهیم کودکان، نوجوانان و جوانان را در شناخت جنسیت خود یاری کنیم طوری که آنها به لطافت جنس، حرد فتخار کنند و از جنسیت خود قلباً خشنود باشند و هم آموزش‌های لازم را در زمینه تربیت بعدی و زندگی خانوادگی خود و نقش همسر بودن و مادر شدن را به او بدهیم، بدون اینکه خفته‌ای قبل از موقع بیدار شود. مگر ممکن است دختر و پسر که تربیت جنسی و درس همسر داری را آموزش یاد نگرفته‌اند و یا کتابی در این زمینه مطالعه نکرده‌اند، ناگهان بزرگ شوند و زن و شوهر و مادر و پدر شوند و بدون آسیب و اختلاف بمانند؟

همچنین غرض ما در تربیت جنسی عرضه مقررات شرعی و اسلامی در این زمینه، دادن درس عفت و اخلاق، حکومت دادن روح تقوا، شناساندن عوارض انحراف از جاده شرع و تقوا، یاری رساندن فکری به آنان در کیفیت بهره‌گیری از این قوای حیاتی و بنیان گذاری خانواده‌ای خوشبخت و سعادتمند است.

طرز تلقی ما در ایران درباره تربیت جنسی در برخی از جنبه‌ها با اندیشه غرب کاملاً متفاوت است. غرض ما از تربیت جنسی، پرورش، تعدیل و جهت‌دهی است نه پروردن و اوج دادن. به عنوان نمونه ما وجود شرم و حیاء در زمینه تربیت جنسی را

یک اصل انسانی می دانیم و با آزادی و بی بند و باری در زمینه جنسی کاملاً مخالف هستیم. (فرمهبینی فراهانی، ۱۳۸۳).

تردیدی نیست که بسیاری از افراد، غریزه جنسی را عاملی در جهت التذاذ می شناسند و به همین لحاظ به هر قیمتی در پی وصول به آن هستند. اما ضمن این که اصل لذت خواهی در ارتباط با غریزه جنسی غیرقابل انکار است، باید به چند نکته توجه کرد: نخست این که این لذت خواهی به لذت پرستی کشانده نشود که در آن مورد آدمی از بسیاری از وظایف و تکلیف اصلی خود و می ماند. دوم این که، این التذاذ در خارج چوب ضوابط شرع، قواعد اجتماعی و مقرراتی باشد که خداوند آن را برای بشر تهیه کرده است. سوم این که، تلقی از آن به عنوان سرمایه فراموش نشود و مراقبت و عمل باید که انسان ضمن صیانت و پاسداری از غریزه جنسی، آن را برای حیات مادی و العمر خود نگه دارد و از دریچه اتلاف و استفاده نامناسب به آن نگریسته نشود. (۱۳۷۱).

یکی از ویژگی های آدمی وجود مراحل گوناگون در رشد است. رشد کودکان از روزی که به دنیا می آیند تا موقعی که به درجه بلوغ می رسند، از مراحل متوالی و به هم پیوسته ای ترقی دائم و یکنواخت می گذرد. این روند سه مرحله ظاهر، در واقع کند و تند می شود. اگر مرحله ای از مراحل مورد غفلت قرار نگیرد فرصتی برای همیشه از دست شاگرد رفته است و اقدامات بعدی سودمند نخواهد بود. (موریس، ۱۳۷۴).

در آیه ۵۴ سوره روم یک تقسیم بندی کلی در باب مراحل رشد آدمی آمده است که می فرماید:

خداست که شما را از ضعف آفرید، سپس از پی ضعف، قوتی و از پی قوت، ضعف و پیری قرار داد. از آنچه می خواهد می آفریند و او دانای تواناست. تربیت جنسی امری

تدریجی و مرحله به مرحله است که باید براساس ویژگی های کودکان و نوجوانان صورت گیرد. استعداد های هیچ انسانی جز براساس توانایی هایش و جز با حرکتی تدریجی، در جهت کمال مطلق شکوفا نمی شود.

اصل تدریج، گشاینده درهای تربیت است و مانع به بن بست کشیده شدن برنامه های تربیتی به جهت عدم توجه به اوضاع و احوال و امکانات می شود. (ابوطالب، ۱۳۸۲).

امید است نظام سلامت و آموزش و پرورش، به جای اتلاف زمان در دایره بسته تردید، با جلد حمایت همه جانبه سیاستگذاران گام های بعدی برای تغییر سیاست ها و تدوین و اجرای برنامه هایی با محتوای جامع در جهت تربیت جنسی نسل های آینده بردارند و تالیف این کتاب را می برای اثربخشی بیشتر در تربیت جنسی کودکان و نوجوانان را فراهم و در اختیار والدین و مشاوران تربیتی قرار دهد.